

Het politieke midden is meer rot dan constructief

Posted on 8 september 2021 by Syp Wynia

Het politieke midden is in Den Haag nog nooit zo groot geweest, maar wordt steeds kleiner in het land. Partijen die eerder links of zelfs extreem-links werden gevonden (of rechts, of klein-rechts) maken nu plots deel uit van het 'brede midden'. Veel van hun standpunten zijn uitwisselbaar. Maar samen een coalitie vormen, ho maar. De partijen van het brede midden vinden zichzelf 'constructief'. In werkelijkheid zijn ze samen rot.

Er was een tijd dat partijen links of rechts waren en daar tussenin zat het CDA, dat afwisselend met links of rechts regeerde. Dat was zo tot 1994. Toen gingen PvdA en VVD samen regeren en dat was vooral een wens van de derde partij, D66. D66 was namelijk opgericht door Amsterdamse intellectuelen met katholieke Brabantse wortels, die klaar waren met de KVP en de katholieke kerk, maar er niet uit waren of ze links (PvdA) of rechts (VVD) wilden zijn. In de praktijk werd D66 vooral een bijwagen van de PvdA.

D66: van links naar midden en weer terug

Na de eeuwwisseling vond D66 zich vaak een middenpartij, partij van het radicale midden zelfs, maar helemaal consistent is D66 daar niet in. Onder Alexander Pechtold was D66 vooral een partij die hervormingen van de verzorgingstaat wilde – zoals later pensioen – en dat word doorgaan als rechts gezien, zeker niet als links.

Maar neem nu de nieuwe leider van D66, Sigrid Kaag, die wil dat het volgende kabinet 'zo progressief mogelijk' is. In haar provocerende H. J. Schoo-lezing ijverde ze assertiever dan eerder voor handreikingen naar de linkse partijen PvdA en GroenLinks. Kort samengevat: D66 was links, werd midden, werd rechts en is nu weer links, of in ieder geval 'progressief'.

De troonrede van 2019

Dat 'brede midden' kreeg een officiële status toen koning Willem-Alexander – uiteraard sprekend namens het kabinet van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie – in de troonrede van twee jaar geleden Nederland typeerde als 'een land van verstandige compromissen in het brede midden'.

Dat werd de koning dus ingefluisterd door politici van het brede midden die zichzelf feliciteerden via de Troonrede, maar nu – een half jaar na de verkiezingen – rollebollend over straat gaan en nog niet in staat zijn om zelfs maar een begin te maken met onderhandelingen voor een nieuw kabinet.

Sterker nog, nadat alles mislukte gooide Sigrid Kaag van D66, een partij die zich graag betitelde als 'het redelijk alternatief' nog wat extra olie op het vuur door te schamperen over de Mark Rutte, die nu al bijna tien jaar met steun van D66 regeert.

Rutte regeert al zo lang met het brede midden, dat niemand meer weet wat Rutte's eigen standpunten zijn, laat staan die van de VVD. Zodra Rutte weer een regeerakkoord, sociaal akkoord of klimaatakkoord heeft gesloten, dan wel een Europees akkoord over euro of Coronageld, dan is dat akkoord vanaf dat moment niet alleen regeringsbeleid, maar ook het standpunt van de VVD.

Rutte wilde als jongeling al dat de VVD fuseerde met D66 (en een stuk van de PvdA) en als premier regeerde hij met zowel PvdA als D66 – het is allemaal 'brede midden'

wat de klok slaat, maar al die gelijkgezindheid even in een regeerakkoordje vastleggen – ho maar.

De dertien pagina's

Het dichtste bij een regeerakkoord kwamen tot dusver de dertien pagina's die Rutte en Kaag en hun secondanten (plus, zo te lezen, bevriende lobbyclubs als VNO-NCW en Bouwend Nederland) afgelopen zomer bij elkaar schreven. Het zijn dertien pagina's vol algemeenheden, dooddoeners en zelffelicitaties. Of het nou om het klimaat, het onderwijs of defensie gaat, Rutte en Kaag maken zich tolk van het brede midden dat Nederland kennelijk naar de wereldtop wil leiden.

Het stuk ademt iets meer Kaag dan Rutte en dat is geen verrassing, want Rutte buigt omwille van het behoud van macht graag naar links als hij maar op tijd een handreiking aan de lobby van grote bedrijven kan doen (sinds kort heeft hij ook oog voor de MKB'er, want het werd wat al te opzichtig – en bij het MKB zitten meer kiezers dan bij Shell en Unilever).

ChristenUnie was rechts

Bijna niemand kan het zich herinneren en bij de ChristenUnie praten ze er niet graag over, maar voordat RPF en GPV in het jaar 2000 fuseerden tot ChristenUnie, stonden deze partijen te boek als 'klein-rechts', samen met de SGP. Maar in het vierde kabinet-Balkenende (2007-2010) stemde regeringspartij ChristenUnie als steevast met de PvdA mee, tot verbijstering van het CDA. ChristenUnie werd een overwegend linkse partij en trad zo toe tot het brede midden.

Mark Rutte muntte het brede midden niet alleen in de Troonrede van 2019, hij heeft zichzelf ook vereenzelvigd met het brede midden. Mark Rutte werd de leider van het brede midden in het voorjaar van 2012, toen Geert Wilders als gedoger uit de coalitie met VVD en CDA stapte (overigens om redenen waarom hij tot op de dag van vandaag wordt gehoond, hoewel zijn opvatting van toen inmiddels door iedereen wordt omarmd, te weten: de belastingen gingen onnodig omhoog en er werd verkeerd bezuinigd).

Het brede midden regeert sinds 2012

Wilders kon vanwege zijn immigratie-, islam- en Europa-standpunten moeilijk voor 'midden' doorgaan, maar na Wilders' vertrek naar de oppositie kreeg binnen enkele maanden 'het brede midden' vorm. Eerst was er het begrotingsakkoord ('Kunduz') dat VVD en CDA met D66, GroenLinks en ChristenUnie sloten, vervolgen was er het regeerakkoord dat VVD met de PvdA sloot en dat werd gesteund door D66 en ChristenUnie (en stiekem een beetje door het CDA). Vervolgens kregen we RutteDrie met VVD, CDA, D66 en ChristenUnie.

Het mag duidelijk zijn: het brede midden wordt gevormd door de zes partijen die door zichzelf en door de meeste media als 'constructief' worden gezien. Maar ze zijn ook weer niet zo constructief dat ze – hoewel ze het volgens informateur Mariëtte Hamer (PvdA) in grote trekken met elkaar eens zijn – er niet in slagen om in een half jaar zelfs maar aan onderhandelingen voor een nieuw kabinet te beginnen.

Maar hoezo zijn die partijen het in grote lijnen met elkaar eens? Was dat de wens van de Nederlandse bevolking dat er weinig meer te kiezen zou zijn, behalve dan tussen een soort brede middenpartij van regeerpartijen en een reeks oppositiepartijen die niet mee regeren, deels omdat ze door 'het brede midden' zijn buitengesloten?

De bevolking is rechtser dan het Binnenhof

Op basis van de standpunten van de Nederlandse kiezers is het overwicht van die partijen van het brede midden helemaal niet zo vanzelfsprekend. Al sinds de eeuwwisseling ziet de helft van de Nederlandse kiezers zich als rechts, hooguit een derde ziet zich als links en de rest als midden. Het midden is klein geworden in het land, maar was zelden zo groot aan het Binnenhof.

Geen wonder, dat er aan het Binnenhof wordt besloten dat Nederland klimaatkampioen moet worden (ideetje van PvdA en GroenLinks, door D66 opgedrongen aan VVD en CDA), terwijl het volk van niets weet. En in het stuk dat Rutte en Kaag afgelopen zomer maakten, wordt Nederland weer klimaatkoploper, terwijl het land hun gasverbod en gesubsidieerde houtstook niet lust.

Het brede midden is in menig opzicht helemaal geen breed midden, maar een door links gekaapt midden. Kijk maar naar de acute omarming door RutteDrie van de uit

de Verenigde Staten geïmporteerde *identity politics*, dat de gelijkheid van burgers opheft en hen op basis van 'gender' of huidskleur tot slachtoffer verheft of tot dader vernedert.

Toen het CDA nog de gedoodverfde premierspartij was, heette het dat de christendemocraten niet bogen voor links, noch voor rechts. Maar het brede midden buigt wel degelijk naar links, in ruil voor een lobbygeste aan de bevoorrechte ondernemers die – al dan niet via een politicus – toegang tot de macht weten te krijgen. Dat vinden ze in de VVD-fractie in de Tweede Kamer rechts. Maar de als rechts geziene opvatting van de Nederlandse burger, ook die van de VVD-stemmer, dringt niet door tot het Binnenhof en al helemaal niet tot het regeringsbeleid.

En dus is Nederland klimaatkoploper zonder medeweten, laat staan instemming, van de Nederlandse burgers. Daarom moeten er in acht jaar een miljoen woningen worden gebouwd omdat de bevolking snel toeneemt (en vrijwel alleen door immigratie) zonder dat een partij als de VVD die oorzaak benoemt. Zodoende acteren de kabinetten-Rutte in Den Haag alsof Nederland een eurosceptisch land is, terwijl Nederland luttele dagen later in Brussel steeds weer instemt met weer meer macht en geld naar Europa.

Het brede midden van Willem-Alexander is niet zo constructief als steeds maar weer wordt gesuggereerd. Het brede midden wordt ook helemaal zo niet breed gesteund, zoals door de jaren heen blijkt uit het afbrokkelen van het gezamenlijke verkiezingssucces en de groei van de steun voor steeds weer nieuwe oppositiepartijen.

Als er één rode lijn zit in de vorming van het brede midden, is het wel de afwijzing van de kiezer. Wat er onder in brede kring onder de bevolking leeft – afgezien dan wat er leeft onder de bevoorrechte D66-kiezer – druppelt niet of slechts moeilijk door in het beleid. Burgers worden beroerd behandeld door de overheid, maar het brede midden heeft vaak in de eerste plaats een groot oor voor kapitaalkrachtige belangen.

Het midden is rot

Het brede midden is heel wat minder voorbeeldig dan Willem-Alexander in 2019 zei. Het brede midden is ook heel wat minder voorbeeldig voor het land dan Rutte en Kaag in hun 'document op hoofdlijnen' van deze zomer opschreven. Het brede

midden is helemaal niet zo regeervaardig als het zelf wil doen uitschijnen. Dat wordt ten overvloede geïllustreerd door de gefrustreerde omgangsvormen van Sigrid Kaag.

Het brede midden sluit niet alleen uit, heeft niet alleen weinig antenne voor de bevolking, lost niet alleen geen problemen op die het vaak zelf heeft veroorzaakt – het brede midden zet zichzelf ook nog eens te kijk als straatvechters op schoolpleinniveau. Het brede midden is niet constructief – in ieder geval niet meer. H et brede midden is rot.

***Wynia's Week** is onafhankelijk, ongebonden en onpartijdig. Wynia's Week wordt gedragen door een groeiend aantal donateurs. Doneren voor Wynia's Week kan op verschillende manieren. Kijk **HIER**. Hartelijk dank!*